

BOOKA.

Knjiga **158**

ARIJANA HARVIKS
CRKNI, LJUBAVI

Naslov originala

© Ariana Harwicz 2012, published by
arrangement with Michael Gaeb Literary Agency

ZA IZDAVAČA

Ivan Bevc

Nika Strugar Bevc

© za srpsko izdanje

BOOKA

11000 Beograd, Cara Dušana 68

office@booka.in

www.booka.rs

IZVRŠNA UREDNICA

Sanja Bogičević

PREVOD SA ŠPANSKOG

Vesna Vidaković

LEKTURA

Agencija Tekstogradnja

KOREKTURA

Jasna Dimitrijević

PRELOM

Bodin Jovanović

DIZAJN KORICA

Danica Čudić

ŠTAMPA

DMD Štamparija

Beograd, 2021.

Sva prava zadržana.

Nijedan deo ove knjige ne može se koristiti
niti reprodukovati u bilo kom obliku bez pismene
saglasnosti izdavača.

ARIJANA HARVIKS
CRKNI, LJUBAVI

Prevela Vesna Vidaković

Prilegla sam na travu među oboreno drveće, a sunce koje mi je grejalo dlan stvaralo mi je osećaj da u ruci držim nož kojim bih se mogla raskrvariti, hitrim rezom preko vratne žile. U pozadini, pred prizorom kuće, nešto između stračare i porodičnog doma, mogla sam da naslutim glasove mog sina i muža. Obojica goli. Obojica se brčkaju u plastičnom plavom bazenčiću, s vodom od trideset pet stepeni. Bila je nedelja uoči praznika. Bila sam na nekoliko koraka od njih, skrivena među grmljem. Krišom sam ih posmatrala. Kako to da sam ja, jedna labilna i nezdrava žena koja sanja nož u ruci, majka i supruga ove dve individue? Šta je trebalo da uradim? Sakrila sam telo uronivši u zemlju. Neću ih ubiti. Ispustila sam nož. Otišla sam da prostrem veš kao da mi nije ništa. Zategla sam dobro bebine i muževljeve čarape. Gaće i košulje. Videla sam sebe kao neuku seljanku koja kači veš i briše ruke o kairiranu suknu pre nego što uđe u kuhinju. Nisu ništa primetili. Kačenje veša bilo je uspešno. Ponovo sam prilegla među debla. Već se seku drva za narednu sezonu. Ljudi se ovde pripremaju za zimu kao životinje. Ništa nas ne razlikuje jedne od drugih. Ja prva, načitana i fakultetski obrazovana, veća sam životinja od ovih iznemoglih lisica, njuški obojenih u

crveno, sa štapom uglavljenim u širom razjapljena usta. Nekoliko kilometara odatle, moj komšija Frank, prvi od sedmorice braće, ispalio je hitac iz puške sebi u dupe prošlog Božića. Lepo iznenađenje za njegovo pleme čeljadi. Lik je sledio tradiciju. Samoubistvo puškom za čukundedu, pradedu, dedu i oca, ukratko: došao je red na njega. A ja? Jedna normalna žena, iz jedne normalne porodice, ali ekscentrična, nastrana, majka jednog deteta i sa drugim, možda, na putu. Polako sam uvukla ruku u gaćice. I razmišljala kako sam ja ta koja je zadužena da bdi nad obrazovanjem svog sina. Muž me zove na pivce pod nastrešicom, pita hoću li tamno ili svetlo. Izgleda da se beba usrala. Moram da joj kupim tortu za još jedan navršen mesec. Sigurno je druge majke prave same. Šest meseci, kažu, nije isto što i pet ili sedam. Svaki put kad je gledam, prisećam se mog muža iza mene, samo što mi nije svršio na leđa, kad mu je sinula ideja da me okrene i uđe, u poslednjoj sekundi. Da nije bilo tog gesta, da sam stisnula noge, da sam ga šćepala za kitu, ne bih morala već pola godine da idem u pekaru i kupujem tortu s kremom ili čokoladom. Ostale žene istog trena kako se porode, obično govore kako već ne mogu da zamisle život bez nje, kao da je tu oduvek, uh. Evo stižem, ljubavi! Želim da vičem, ali još više uranjam u ispucalu zemlju. Želim da režim, da urličem, a umesto toga puštam da me komarci bodu, da se naslađuju mojom ušćerenom puti. Sunce mi ponovo stvara srebrnast odraz noža u ruci i zaslepljuje me. Nebo je crveno, purpurno, podrhtava. Čujem kako me dozivaju, usrana beba i goli muž. Ma-ma, ta-ta, ka-ka. To je moja beba koja priča, celo več. Ko-ko-na-na-ba-ba. To su oni. Ostavljam nož na sprženom travnjaku, očekujem da će, kad ga nađem, izgledati kao skalpel, pero, čioda. Ustajem naložena i ljuta jer mi bridi

među nogama. Svetlo ili tamno?, koje god hoćeš, ljubavi. Mi smo od onih parova koji mehanički koriste reč „ljubav“ dok se ne zamrže; ljubavi, ne želim više da te vidim. Evo, idem, izgovaram, dok izgledam kao tobožnja žena sa sela u crvenoj suknji na tufne i s rascvetalom kosom. Svétlo mi donesi, kažem svojim akcentom. Ja sam jedna žena koja se zapustila i ima kvarne zube i više ne čita. Čitaj, idiote, kažem sebi, pročitaj u cugu jednu rečenicu. Eto i nas troje zajedno, kao za porodičnu fotografiju. Nazdravljamo za bebinu sreću i pijemo pivo, moj sin na svojoj stoličici žvaće neki list. Dam mu ruku, a on dreči, grize me desnima. Moj muž hoće da zasađi drvo za bebin dug život, a ja ne znam šta da mu kažem, smeškam se kô neka guska. Da li on shvata? Od svih lepih i zdravih žena koje postoje u okrugu, on se baš za mene zakačio. Klinički slučaj. Strankinja. Neko koga bi trebalo svrstati u neizlečive. Kakva sparina danas, a? Izgleda nikad proći, kaže on. Ispijam flašu u dugim gutljajima i udišem na nos u želji da sam, upravo, mrtva.

U dečjoj sam sobi, obasjana nekakvom nebeskom svetlošću, gledam svoju bradavicu, koja ga zasiti svaki put kad povuče. Moj muž, navikla sam se da ga tako zovem, puši napolju, mogu da čujem kako izduvava dim ujednačenim ritmom, ffff, ffff. Beba se zagrcne mojim mlekom i nagnem je preko sebe da podrigne vazduh koji joj je ostao zarobljen u stomaku, vazduh iz mog mleka, vazduh iz mojih grudi, vazduh iz mene iznutra. Pošto bljucne, kljokne kô mrtva, oklembe se joj se ruke, kapci otežaju, dah joj se uspori. Spuštam je umotanu u moju maramu i dok je odmotavam, razmišljam o Isidori Dankan. Ko ima kakav život. U čijem si telu. Ne čujem više dim kroz zube mog supruga. Zbacim tešku pelenu. Koračam prema panoramskom prozoru, uvek se pretvaram kao da ću proći kroz njega i cela se iseći, uvek imam želju da zgazim sopstveni odraz. Tik pre nego što ću se rasprsnuti u paramparčad, zastanem, otvorim ga. Napolju moj muž pušta mlaz boje čaja, mogu da vidim vruće, žučkaste kapljice kako oslikavaju slap po limu od garaže. Okreće se, smeši mi se s rukama na mlitavom organu koji curi i gasi cigaretu iz usta slapom svoje pišaćke. Hoćemo li da gledamo zvezde? Nikada nisam znala kako da mu objasnim da me

ne zanimaju zvezde. Da me ne zanima ono što je na nebu. Da me nije briga za njegov teleskop, koji sada s mukom prenosi do dna placu, skoro do spuštanja u šumu. Ne želim da ih brojim, da otkrivam njihove oblike, da gledam koja više sija, da znam zašto se zovu Orionov pojas ili niska bisera ili Velika kola. Namešta svoj dragulj na tri nogara. Moj muž je jedan entuzijast. Vidiš bisernu nisku? Da, dušo. Gledaj one svetle tačke što titraju, zar nemaš želju da ih progutaš pogledom?, tako su malecne, a kad pomisliš kakva je to ogromna masa u stvari. Ne, pomislih, ne volim nikakve varke. Ni optičke, ni zvučne, ni senzorijske, ni olfaktorne, ni moždane, ne volim crne objekte na nebu. Mene pune energijom, kaže. Gledaj onu konstelaciju i probaj da preskočiš s jedne zvezde na drugu, kao da prelaziš preko pokretnog drvenog mostića... a gle onaj lik, kao kod kostura! Njegovo ushićenje mi škodi. Zagrlj me oko ramena. Mesecima se nismo zagrlili. Niti se držimo za ruke, guramo kolica ili nosamo bebu. Vidiš li Velikog medveda i Malog medveda? Da, naravno, kažem i zagrlim ga, ali oči mi se zaustave na rupi bez zvezda, na odsustvu svetlosti. Pred izazovom mračnog neba, koje je nad nama, bilo koje noći... Eno je kometa!, uzviknu on i podiže ruku s mog ramena od uzbuđenja. Nisam je videla kad je prošla. Treba motriti, moguće je ugledati ih samo kad su blizu Sunca, i to u kratkom vremenskom intervalu. Jesi li uspela da vidiš kako pada?, upitao je nestrpljivo. Sledeći čin, upalio je cigaretu, treba uspeti orijentisati se na nebu. Gledaj ovo sazvežđe, prati jednu zamišljenu liniju, vidiš?, nije ništa teže nego čitati mapu auto-puteva i slediti izlomljenu liniju da ne sletiš u more. Učinilo mi se da beba plače, ali svake noći je čujem kako plače, a kad se približim, potpuna tišina, kao da je fragment njenog plača snimljen i pušta se sam. A

ponekad ne čujem ništa. Sedim na sofi, na nekoliko metara od njene sobe, gledam neku od onih emisija, razmena parova, dadilje po meri, ili lakiram nokte, kad se moj dragi pojavi napola spuštenih gaća i kaže mi: zašto ne prestaje da plače?, šta hoće?, ti si majka, treba da znaš. Ne znam šta hoće, kažem mu, nemam nikakvu ideju... Zar te Mesec ne opušta? Priđi objektivu, pogledaj ga danas jer sutra neće biti isti, ovi sivi krateri, dođe mi da ga smažem ili da ga popušim! Gledala sam u Mesec, a u stvari sam se prisećala zvuka plača, telo mi se raspada, nestrpljivo da plač prestane. Ona mlada socijalna radnica što ide po kućama, dala mi je savet kad ju je moja svekrva pozvala uspaničena: „Ako ti dete toliko plače da ne možeš da se savladaš i osećaš da si na ivici da izgubiš kontrolu, skloni se. Ostavi dete nekom drugom i idi na neko mesto gde možeš da povratiš pribranost i smiriš se. Ako se, u protivnom, nađeš sama i nisi u prilici da ga nekome ostaviš, opet se skloni. Ostavi klinca na sigurno mesto i udalji se nekoliko metara.“ Trebalo bi za te pare da postoje dušebrižnice, one žene u selu koje o istom trošku okončaju tvom tipu probavne tegobe i odojčevog kapriciozni plač. Poželela sam da sam u *Apolu*, čuješ li me?, ili u bilo kakvoj misiji u svemiru... je l' me pratiš? U *Apolu*, dok posmatram Zemlju kako se udaljava... Ššš! Plače? Ma gde čuješ da plače? Govorim ti o Mesecu! Mesec je kao vi koji volite da se skrivate, kaže, a ja mislim o satima i satima nošenja bebe u naručju s raznim koreografijama, o iznemoglosti od plača, o plaču do iznemoglosti, mislim na tu svirepu živuljku od deteta, na to da svoje srce nosiš uz drugo zauvek. I kad se zasitio, sklopio je teleskop i odneo ga u garažu, da ga čuva zajedno sa svojim alatkama, svekrovim traktorom i čamcem s veslima. Bebac, kako su ga zvali moji svekar i svekrva, nije plakao, tolika je

bila tišina u njegovoj sobi da sam morala da ga dodirnem da vidim da li je živ. Potom, vratila sam se u dnevni boravak s panoramskim prozorom, odšetala pravo do svog odraza i, tik pre nego što ću proći kroz njega, otvorila ga. Moj muž je opet pušio, otvorio je i drugu paklicu, psujući istom merom i Mesec i mene. Videh kako ga dim obavija i ustuknuh. Najžešće što mi je za sedam godina rekao bilo je „vidi na šta ličiš“. Ja sam njemu u prvom mesecu zabavljanja rekla „dabogda crkô“. Ostadosmo tako stojeći jedno pored drugog, na mrazu, mokra trava nas ozelenila. Noge nakvašene. Zemlja, koju su krtice izrovarile, sva u kraterima. Nije više gledao u nebesa, ja još manje. Ipak, učini mi se da jedna kometa proletela iznad nas, kratkotrajna kao sve ostalo. Potom odosmo na spavanje, svako u svoj krevet. Već sam se navikla da spavam sama i isprepadana u ovoj kući koja je nekad bila štala, šta god to značilo. Bilo šta može sklepati porodicu, bubnuh, dok su mi se oči sklapale.

Kad moj muž ode na put, na svaki sekund tišine sjuri se herda demona koji se motaju po mojoj glavi. Pacov skače po providnom plafonu. Izgleda da se luda zabavlja. Svaki čas idem da vidim da li beba diše, dodirnem je da vidim da li reaguje, otkrijem je, promenim joj položaj, uperim svetlo u nju, uzmem je, još uvek smo u fazi sindroma iznenadne smrti. Posle se primirim, napravim sebi sendvič i sednem ispred televizora. Ali odmah potom ahhh, ahhh neke sovuljage, taj polni zvuk, nesuzdržan i erotičan, prikuje me za tlo. Ugasim televizor. Zamišljam životinje u orgiji, jelen, pacov i divlja svinja. Zasmejem se, ali istog trenu me zastraši ta zbrka zverinja. Te šape, krila, repovi i krljušti, uhvaćeni u trku sladostrašća. Kako li svršava divlja svinja? Ponovo čujem ahhh, ahhh, kao da nekoga bese, ahhh, ahhh kao grgotanje, promuklo poput mačjeg, koje izlazi iz krivog sovinog kljuna. Kroz staklo u dnevnom boravku, u dnu, vidim staru kamp kućicu. Ne znam zašto je ukleta ta kućica koja nas je više od jedanput ostavila nasred puta. Zardala je, ali moj muž kaže da bi i dalje mogla prebaciti par kilometara i da bismo nas troje mogli otići na more. Ja strepim da će se prevrnuti i da će beba biti likvidirana. Da likvidiramo bebu među nama. Između dva i četiri

ujutru dolazi najgore, posle splasne i ponovo spremim sebi da jedem. Ali između dva i četiri dođe mi da iskočim iz kože. Vidim rezu kako se podiže sama. Vidim sebe kako se spuštam do šume i ostavljam kolica na nizbrdici. Ahhh, ahhh, na svu sreću zazvoni telefon. Ljubavi, dokle si stigao? Dvesta osamdeset kilometara još? Ah, jeo si u „Mekdonaldsu“? I onda si natočio benzin? Okej, zovi me sa sledeće pumpe. Ljubim. Ljubim. Ovi kratki pozivi s puta povremeno mi prekinu šizenje. Vratim se da vidim da li moja beba spava. Poređam joj lutkice onim redosledom kako su pristizale. Da nije moj dragi suprug otišao u neki raspad hotel, s nekom radnicom iz „Meka“? Bosa hodam kroz kuću. Uzimam nešto da prelistam. Moja biblioteka je puna nepročitanih knjiga, koje sam kupila da čitam u trudnoći. Najednom, nisam dobra u krevetu, on to zna, kažem sebi iz čista mira. Zato mora da je svratio u neki hotel kraj puta, zguljenih zidova, s neuglednom radnicom koja se mrda bolje od mene, odskačući na njemu. Ja volim da razmišljam o seksu, ne da ga upražnjavam. Uvek sam bila dobra u teoriji a omanula bih u praksi, zato ne umem da vozim, ali znam napamet pravila saobraćaja. Pokušavam da se usredsredim na Virdžiniju Vulf, poklon od mog čoveka, ali nakupilo mi se previše mleka. Zašto toliko spava? Zašto ne živne? Smrt kod dece je naučna fantastika. Idem da ga vidim. Izlazim iz kuće, jedan crveni ferari prošiša velikom brzinom. Ostajem da stojim na kapiji s telefonom u ruci. Kažu da zračenje izaziva rak. Moja ruka je u krajnjem stadijumu. Trebalo bi, evo, svakog trena da me pozove, uvek se javi kad stigne na sledeću pumpu. Melisa, raspuštenica s dvoje dece, koja živi pored, drži otvoren prozor i upaljeno svetlo. Čini mi se da plače ili da stenje. Zараđuje za život pokazujući guzicu, neki čovek u nekom delu sveta povezaće se se njom na čet:

„Oh, bože, kakav užitak“, i platiće još da nastavi da joj gleda razdeljak. Zašto ne zvoni telefon? Mušterija izgleda hoće da je liže, ona se maže, lik balavi po monitoru u svom stanu u centru grada. Gledam u mešanca vezanog preko puta, plazi mi jezik. Zvoni! Ljubavi... Čaaaa! Čaaaa! Piješ kafu iz aparata? Šta si jeo? Dobro, čekam te budna, i ja tebe, čao. Ljubim, ljubim. Gotovo, zvao je. Namestila sam glas kako treba da zvuči. Pitala sam ga isto što i uvek, šta si jeo? Zašto mi žene pitamo svoje muževe šta su jeli? Šta to, dođavola, želimo da saznamo kad ih pitamo šta su jeli, da li su jebali? Da li su nesrećni s nama? Da li misle da nas ostave, rekavši da idu na sladoled? Koračam izbegavajući koprive i silazim u šumu. U izvesnom trenutku pojavljuje se jelen, koji zastaje i gleda me tako divlje kako me niko nikada nije gledao. Poželela sam da ga zagrlim, ali to nije bilo moguće. Kasnije sam pročitala nekoliko stranica, posle trudnoće sve sporije čitam, jedna stranica i zadžonjam. Ali otkuda oni isprekidani uzdisaji poput dahtanja, komšinica kose ofarbane u crveno pokazuje svoju rupicu ili džukela u teranju? Čekanje mog supruga pravo je mučenje. Trebalo bi da mu skuvam nešto da ima kad dođe, ali ne umem. Uvek priča istu anegdotu. Jednom kad su svekar i svekrva došli u goste i ja spremila ručak. Na meniju: kroketi od riže sa rižom. I svi mi se smeju. Ne svi, beba ne. Ali pre nego što je beba postojala, svi. Grohotom. Ponekad poželim da plače da bih mogla da joj se uvučem u krevet, bez griže savesti, i oslobodim grudi. Onih dana kada muž nije tu, agresivna sam. Kačim se sa slabićima poput one debele medicinske sestre koja dolazi da dâ antikoagulacionu injekciju bolesnom komšiji. Gospođa dolazi u svom belom autiću, svakog jutra tačno u sedam. Nikad je nisam videla da je uradila išta drugačije. Ugasi motor, izađe iz auta i korača do kuće

kako to umeju samo državne radnice ili medicinske sestre što idu po kućama, u nekoj zaturenoj zabiti poput ove. Danas sam izašla da bacim smeće tačno u to vreme i uputila sam joj zgađen pogled dok sam prolazila pored nje. Ona me je pozdravila kao civilizovana osoba, a ja sam zarežala na nju. Prodrala sam se na nju, prišla joj nekoliko koraka, i bila sam spremna da se dohvatimo rukama. A ona se sva skupila. Jadna debela, sigurno je pomislila da dolazim iz neke zemlje u ratu. Bila sam raščupana, u majici mog muža koju je nosio kad igra basket i koja mi je telo pravila krupnijim nego što jeste. Sigurno je pomislila da ću joj izbiti zube jednim udarcem glavom. Plašljivica je pohitala da uđe u bolesnikovu kuću, da ga istrlja alkoholom i udari mu injekciju. Postajem ohola prema kasirkama iz supermarketa, raznosačima pica i manikirkama. Vičem na njih na javnom mestu, volim da pravim skandale, da ih ponižavam, da im pokažem kako su strašljivi. Jer to su oni, kukavice, kako me niko dosad nije prebio? Kako to da niko ne pozove da me deportuju? Tako je očigledno da su oni u pravu, jer ja sam ta koja traži frku, oni samo rade svoj posao i nikoga ne uznemiravaju. Onih dana kada muž ode na put, stavim lutku bebu na zadnje sedište auta, usred leta. Zabavlja me da vidim sve te komšije i državne službenike kako se uspaniče. Dopada mi se da gledam njihove reakcije uzornih građana, heroja koji žele da razbiju staklo i spasu jedno stvorenjce od smrti gušenjem. Razonodi me da vidim vatrogasni kamion kako pristize u selo s uključenom sirenom. Tupsoni. Ako hoću da ostavim svoju bebu u kolima na temperaturi od četrdeset stepeni, uradiću to. I nemojte da me najurite jer je to protivzakonito. Ako hoću da se opredelim za bezakonje, ako hoću da postanem jedna od mnogih čedomorki, uradiću to. Ako hoću da odem u zatvor

na dvadeset godina ili da pobegnem, i to je jedna od mogućnosti. Pre neki dan, komšinka plavušica priča medicinskoj sestri da je u selu, ali s one strane reke, neki tip *seksualno napastvovao* jednu devojčicu. Razgovor se nastavio svojim tokom, najnormalnije. I sama sam mogla da se opredelim da odgajam dete u onoj džungli fanova pank-a-roka navučenih na esid, s masnicama po celom telu nastalim od slučajnih padova ili klasičnog povređivanja. Ja kažem, ako te premlati muž ili otac, zauzmi stav. Trebalo bi da režiš na njih, umesto da im kažeš dobar dan. Degenerici. Ovo blebetanje ili, bolje rečeno, solipsizam koji mi je prešao u naviku dao je svoje plodove. Eno čujem kola mog muža. Brže-bolje na kapiju i kez. Eno ga ide, uparkirava auto... pažljivo upravlja da zaobiđe kamen, ja hodam tamo-amo, nestrpljiva sam da izađe i poljubi me, da osetim miris duvana na njegovim brkovima. Poljubimo se. Kao svi supružnici, bez jezika. Ulazimo, spušta koferče s neprodatim proizvodima i primercima. Popravlja kutijice, pokazuje pakovanja od deset komada. Četiri hiljade u svežnjevima od deset, vau. Pomažem mu da skine jaknu. Podgrevam mu drugi obrok za to veče, u mikrotalasnoj iz koje izleću varnice. Pregrejem, opečem se dok vadim tanjir. Sedamo za sto. Gledamo se i razgovaramo, sve pod znacima navoda, to nije ni gledanje ni razgovor. Ubrzo potom vidim ga kako izlazi, kaže da mora da piša napolju, ko još može da piša unutra. Navučen je na svež vazduh, ne znam šta ga mami na tom jebenom nebu. Voli kad je plavo i srećan je kad nema oblaka. Meni je svejedno da li sam pod vedrim nebom ili u zakovanom kovčegu. Naposletku, beba mi prazni desnu pa levu. Moj muž gleda crtaće da pusti mozak na pašu. Priđem da ga pomazim, a on se žali što sam ga razbudila. Potom, jedno po jedno pogasimo svetla na našem ranču, koji i

dalje zaudara na kravlju kožu. Bila sam usred maratonske masturbacije kad se ponovo začulo ahhh, ahhh i to me je omelo, ahhh. Izađoh da se umijem, kad upecah i njega uspaljenog. Razmenismo samo pogled i svako se vratio svom poslu.

Moja poslednja uspomena na trudnoću je za Božić, uz celokupnu muževljevu familiju, pridošlu iz sela još zabačenijih od ovog. Prevrtao mi se stomak, moja beba se micala nenormalnom brzinom, svi su držali fige da neće morati da izjure napolje i ostave ćurku punjenu jabukom. Bila sam u dnevnom boravku ispred kamina, ne sećam se da sam uradila išta čudno što bi ofiralo moj očaj. Već neko vreme, kako mi se sve nakupilo, pomislih, lagano ali sve jače se klatim, kad me iznenada pozvaše da sednem i popijem neko osveženje. Ne znam otkad želja za smrću biva ugrožena spuštanjem guzice na stolicu i posluživanjem vodom. Hvala, nano, ne opterećujte se, ali svejedno me naterашe da sednem i svejedno mi donesoše čašu sveže vodice. Ova grupa ljudi koji žive u mom okruženju na kraju će mi izazvati napad. Volela bih da za komšije imam Egona Šilea, Lusijana Frojda i Frensisu Bejkona, tako bi moj sin mogao da raste i da se intelektualno razvija, uviđajući da je svet na koji sam ga donela donekle zanimljiviji od otvaranja svetlarnika tamo odakle se ništa ne vidi. Samo što su ostali utekli u sobe da daju sebi oduška, čujem mog svekra kako kosi travnjak pod snegom svojim novim zelenim traktorom, i pomislim da, kad bih mogla da

linčujem celu svoju familiju da na trenutak ostanem nasamo s Glenom Guldrom, učinila bih to. Posle ga videh kako sedi za svojim pisaćim stolom i upoređuje račune iz supermarketa od tog meseca. Pogledao bi cenu svakog proizvoda i proverio kalkulatorom da li je račun ispravan. Kad je završio sa računicama u svojoj svesci za mesečne troškove, stočić mu više nije bio od koristi. Ponovo smo večerali svi zajedno, sećam se da sam u kontrastu videla umornu sliku jednog običnog čoveka koji je uobrazio da je izuzetan; potom je oprao veštačku vilicu i otišao na spavanje. I to je jedan proživljeni dan? Tako izgleda kada jedno ljudsko biće proživi jedan dan svog života? U njegovoj sobi ima jedna puška s raznim mecima na nahtkasni s lampom. Uvek govorim, neću dozvoliti da me ubiju u krevetu. Ako čujem buku, napunim pušku i siđem dole. I ako izigravaju zlikovce, pucam. Na nogama, govorio bi, srčuci pljuvačku koja bi mu se uvek nakupila. Moja svekrva me je celog dana gledala zabrinutog lica. Više nije znala šta da uradi za mene kad je u zoru zakucala na vrata i bojažljivo ušla s još jednom čašom vode i jednom zeleno-belom pilulom. Hvala, rekoh, i čim je izašla, hitnuh je u vatru. Ne dopadaju mi se neželjena dejstva. Ne dopada mi se protivdepresija. Jedino što sam mogla da uradim u tim prilikama bilo je da obgrlim svoj stomak i čekam. Beba je spavala unutra obavijena iznutricama, meni strana. Ni on mi nije naročito pomagao tih dana. Samo što se završio ritual podignutih čašica i lepih želja, pokušah da uteknem od pogleda mog muža, koji je već gađao pikadom metu na terasi. Svaki put kad bi omašio, rekao bi uuuh! Pošto sam prošla kroz dnevni boravak zatrpan ukrasnim papirima, mašnicama i kuhinjskim lopaticama, prišla sam kamari s odećom za novorođenče, ali nisam uspela ništa da složim. Zauzvrat,

odšetala sam do šume, iscrpljena kontrakcijama. Bol se sada vraća i baca se na mene kao pas. Pitanja tog Božića izrešetala su me žešće nego pucnjava lovaca. Jesi li gledala ponude za posao? Jeste li razmišljali da date malog u jaslice? Je l' uspevate da platite porez? A zdravstveno osiguranje? Treba li vam pomoć? Već sam stigla. Samo u hitnim slučajevima spustim se dovde noću. Kako je moj svekar mogao da provede več uoči Božića proveravajući račune i da drži pušku pod jastukom? Kako moja svekrva može da govori tako tiho, da hoda tako sitnim koracima, da bude tako fina i ponudi prozak jednoj budućoj majci? Kako mogu moji svekar i svekrva da spavaju između istih čaršava, prekrivača i dušeka, među istim tapetiranim zidovima već pedeset godina? Moj muž je ostavio pikado i izašao da me potraži po šumovitom terenu. Požurim i zađem među gomilu stabala i mladica. Ja sam jedna, moje telo je dvoje. Kroz niti dima, nazirem grupicu Cigana uličara, koji kampuju na poleđenom jezercetu, s kamp kućicom isto onako rasklimanom kao što je naša. Vidim ih tamo kako puše i smeju se na nekom drugom jeziku po onoj ciči zimi. Ujutru će se moji svekar i svekrva žaliti na limenke piva i pobacane špriceve. Malo dalje odatle je pčelinje saće sa sirovim medom i jedna staza koja vodi do auto-puta. Posle padavina izniknu ogromne količine gljiva, koje sada vidim kako trule. Volela bih da prva reč koju moje dete izgovori bude neka divna reč. Bitnije mi je to od njegovog zdravstvenog osiguranja. Ako ne, onda neka ne progovara. Neka kaže magnolija, neka kaže milost, ne mama ili tata, ne voda. Neka kaže bespuće. Muž me je zatekao kako skakućem po bari. Bilo me je stid, rekla sam da sam odlično i kaskajući se vratila kući.

Moja prva uspomena s bebom van mene je na tremu moje kuće. Pada noć i kreće spuštanje, uznemirenost, jedno poremećeno stanje. Strah me je da mogu šta našao učiniti novorođenčetu i zato ostajem u pletenoj stolici brojeći svice ili koliko se puta začuje urlik neke životinje. Ne odlazim za sto kad me pozovu da jedem, i dalje su tu ostaci od božićnih praznika, niti sedam ispred kamina kada se porodica okupi kao sada. Čujem viljuške kako ulaze u usta, čujem ih kako gutaju dok polako gubim razum, ali ni u to čak nisam sigurna da je tako. Niko to ne zna. Ni ja, ni moj čovek, a još manje neki lekar. Moja svekrva je navučena, samo kinem a ona već hoće da ih zove. Voli ih, obožava ih. Mislim da kako izgovori lekar, ovlaži. Ne znam šta misli da može da uradi u pogledu jednog uništenog pankreasa. Glava mi klone, nestaje iza ivice. Kad se budem udostojila da uđem, jelo će biti hladno na kuhinjskoj ploči i biće tamo jedna poruka, lično potpisana: „Lepo večeraj, volim te“. Na kraju večeri toliko mi se besa nagomilalo da bih mogla da pijem dok mi srce ne stane. To ja samo kažem, ali nije istina. Ne bih mogla da svučem ni pola flaše. To su moji dani, jedno neprestano za-gušenje. Lagana propast. Moja svekrva upravo služi desert,

struže kašikom po dnu zdele. Kruške u prelivu od konjaka ili od čokolade. Više se i ne pitaju zašto ne sedim s njima. Zašto više ne delim krevet, ni sto, ni kupatilo. Ponekad izađem da šutiram nogom vazduh, i čak kada bih otkrila da me svekar i svekrva špijuniraju s prozora, nastavila bih. Već sam izbrojala tri svica i mora da ih ima još. Ovde napolju shvatam, zato i ne ulazim. Smrt je prisutna u kaminu, u tepihu, u zavesama, u ustajalom vazduhu seoskih kredenaca i u posrebnom posuđu. U vazi bez cveća. Smrt isparava iz kišobrana naslaganih kraj vrata. Toliko puta legnem i ustanem da ne znam ni kad je šta bilo. Beba je tako sitna da se gubi među čaršavima, poput nekakve majušne ribice. Svi će biti odeveni u crno, čak i deca. Ova noć mi uliva strah, pustila bih Glenu Gulda u pozadini, ali mog muža klasična muzika uspavljuje, zakuca me, ljubavi, kaže. To što je moj svekar umro u snu samo je dodatno pogoršalo moj usud. Doživljavam ovo nebo kao baršunastu zavesu kroz koju se ništa ne vidi. Hiljadu puta pokušam, a ona se svaki put sve više zatvori. Njegova poslednja rečenica pre nego što će leći, „moj unuk će slediti moje korake“, u otrcanom epskom duhu, takođe ne pomaže mnogo, da tako kažemo. Ispred njegovog groba, s izrazitom jasnoćom videla sam mu zube. Stalno su ga boleli ili ih je čistio čačkalicom dok ti se obraćao. Nekoliko njih je cmizdrilo iza. Drugi su osećali dužnost da poštuju pristojno odstojanje u odnosu na raku. I eto. Čovek je već prošlost. Gotovo. Kao konj kad protutnji selom i niko se više ne seća životinje. Grlim svog čoveka, dok se nedavno rođena beba smeška grobovima. Pomislim na moju svekrvu dok provetrava kuću. Dok baca njegove naočare. Dok miriše svog dragog na naslonu stolice za ljuljanje, gde je dremao. Moja mila svekrvica. Kako od sada pa nadalje sprema u istim tiganjima gde je njemu

pržila jaja i pravila ovsenu kašu. Kako poklanja čarape svog muža komšijama koji nose isti broj. Dok ga spuštaju u kovčegu, vidim je kako ide od kupatila do kreveta, čujem je kako priča, kašlje, hrče. Kroz spavaćicu se naziru njene tamne, modroplave bradavice, njeni otečeni zglobovi. Moja svekrva jednom rukom prekrila usta, drugom prigrllila gusku koju je muž koristio. A zatim, moja svekrva u usporenom snimku, zadihana starica dok otvara klizna vrata ili dok zatvara sve-tlarnik. Priča rodbini kako ju je njena ljubav, pre nego što će umreti, snažno stegla za ruku, ali lekar joj je posle rekao da je to bio samo refleks. I tek tada prvi put osetih bliskost sa njom.

Sada pričam kao da sam on. Ja sam sada on, mislim na nju i suše mi se usta. Ne znam šta radi tamo, ležeći na leđima u gustoj, mekoj travi, bačena poput kakvog otpatka. Na njoj ista majica od juče. Roze, bez rukava. Iste crne pantalone od prošle nedelje. Sve vidi. Već joj znam ceo ormar, kaže. Obuje gumene čizme i kada ne pada kiša. Nosi zvonaste suknje koje joj ističu bokove, za koje se posle, kad obuče šorts od džinsa, ispostavi da ih nema. Zaliže kosu u punđu da izgleda tobože kao balerina pred izlazak na scenu. Znam njene poze, sedi pognuta, glava joj visi između nogu. Ili leži, kao sada, i izgleda kao da ju je neko ostavio tamo bačenu. Jede rukom, direktno iz pleha, ali to kad je sama. Nosi marame omotane oko vrata, izgleda kao Burmanka. Vide joj se bretele od brusa. Ne mogu da joj osetim miris, niti da znam da li ubrzano diše. Ne znam kakav je osećaj dodirivati je po leđima. Nemam detalje. Najbliže što sam uspeo da priđem bilo je onda kad sam priljubio motor uz kapiju, ali ona se prepala od zvuka motora i ja sam ubrzao. Da li me je videla, razmišlja li o meni? Njene oči me najviše kopkaju. To što ne znam kakve su joj oči, rekao bih da su sivkaste, ali ponekad poprime boju sena. Kako li izgleda gledati je izbliza u oči?

Ono što mogu da tvrdim jeste da ima široka ramena, tanke prste, da se gotovo nikada ne smeje, da u hodu pravi tako velike korake da deluje kao da učestvuje u vojnoj paradi. Ne puši. Ili je barem ja nikada nisam video da puši. Ne sluša muziku, bar ne po podne, predveče, dok prolazim vraćajući se s posla, usta suvih, još pola sata pre nego što ću sesti na motor i staviti kacigu. Pola sata pre nego što ću shvatiti da ću je videti kako sedi na visećoj ležaljci sa svojom bebom. Plavokosom kao ona. Tanušnom i izduženom. Kako je baca uvis i nespretno je hvata u padu. Mada, jednom nije stigla. Možda ću je videti kako plače, kako sikće od besa. Ne znam joj ni ime ni godine, ništa. Čuo sam je kako peva, dubokim i baroknim glasom, neku operu, može se primetiti da nije rođena ovde, ali gde, kada. Da mi je neko na poslu ispričao ovu priču, rekao bih da nije moguće. Jedan čovek poput mene. Odgovoran za radiološku službu u gradskom domu zdravlja. Radiolog upisan na državni univerzitet, generacija '83. Oženjen, otac devojčice sa posebnim potrebama, miran, porodičan čovek. Rođen i odrastao u obližnjem gradu. Čovek koji je proveo celo svoje detinjstvo i adolescenciju u istom okrugu, u centralnom delu države. Zaluđen jednom ženom u zvonastim suknjama koja provodi popodneva kao amfibija, bačena na travnjak svog dvorišta. Vidim je u vremenskom razmaku koji mi minimalna brzina dopusti, tih fatalnih nekoliko sekundi. Pomislim na nju i imam nalete žudnje. Čovek kao ja, ne naročito dobar, ali nisam ni rđav. Čovek kao ja, koji voli da miluje meku kosu svoje žene, da sporo vodi ljubav dok devojčica spava, poštujući njene potrebe, dane kad ima ciklus. Jedan živahan, zabavan tip, ali koji nigde ne traži dlaku u jajetu. A sada, sa znakovima upozorenja na putu, gonjen ovim osećajem suvih usta, kad u povratku kući moram da

prođem kraj njene kapije i vidim je stopljenu sa cvećem. I te slike koje traju onih dvadeset kilometara koji je odvajaju od moje kuće. Žestoke slike slepljene za moje nepce. Ona među trnjem. Ona, jedno halucinantno, narandžasto priviđenje, a ja jedan mahnuti lisac na rubu drumu. Imanja i obori se smenjaju, začuje se kokodakanje pa odmah kokošarnik. Uvek me isti pozdravljaju, s rukama u zemlji ili na kravljem vimeanu ili uspenstrani na drvo s testerom. Taj porodični ambijent s alatkama, balegom, tovljenom prasadi i lovačkim psima, zaprljan ovom slikom koju vučem poput plena sve do svoje kuće. Ova slika koja narasta u meni praveći lom. Ova paklena žudnja. Želja da joj oderem kožu. Pozdravljam rukom moju milu ženu, koja u rukavicama kida trnje u dvorištu, ali slika me progoni i dok se parkiram i ulazim. Poput oreola koji se širi. Moje kvrgavo i ogoljeno drvo postaje raskošno. I dok držim svoju ćerku u naručju. Čak i dok hranim njena mala usta i kupam je. I kasnije. Mnogo kasnije. Jutros sam plakao za njom na podu kuhinje, udarajući u pločice, želeo sam da imam kraj sebe falange njenih prstiju, njene bokove, njene guzove. Prevario sam se kad sam mislio da je to najniže što mogu da padnem. Slika te zatruje, oči kao u sove, i već je kasno. Nabijam je uza zid, trgam joj punđu zubima i davim je svojim poljupcima.